

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

Ref.: 16/1760

Oslo, 11.01.2017

Høringsvar fra Norsk Varmepumpeforening – Forslag om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger fra 2020

Om Norsk Varmepumpeforening

Norsk Varmepumpeforening (NOVAP) er en interesseorganisasjon som arbeider for økt bruk av varmepumper i det norske energisystemet. Varmepumper kan anvendes til oppvarming og kjøling av boliger, næringsbygg og innenfor industrien. Varmepumper bidrar til mer effektiv energibruk, bedre lokal luftkvalitet og reduserte klimagassutslipp. Det er installert over 900.000 varmepumper i Norge. Norsk Varmepumpeforening har i dag ca. 50 medlemmer og en godkjenningssordning med over 450 forhandlere. I følge NVE bidro varmepumper med ca. 8 TWh omgivelsesvarme i 2014.

Innledning

Hensikten med et forbud mot fyring med mineralolje (fossil olje) er å redusere utslipp av klimagasser fra oppvarming av bygninger, samtidig som hensynet til forsyningssikkerheten ivaretas.

Bakgrunnen for forskriftsforslaget er klimaforliket fra 2012 (Innst. 390 S (2011-2012)). I Stortingets anmodningsvedtak nr. 563, 11. juni 2012 ble følgende vedtatt:

"Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Dette forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Forbudet og utfasingen må utformes med nødvendige unntak og slik at forsyningssikkerheten ivaretas. Unntakene utredes nærmere før forbudet endelig vedtas."

I ettertid har Stortinget vedtatt at det skal vurderes å utvide forbudet til også å omfatte topplast (spisslast1), jf. anmodningsvedtak nr. 387 fra 3. februar 2015:

"Stortinget ber regjeringen legge fram et lovforslag som forbyr bruk av fossil olje til oppvarming i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg. Regjeringen bes også vurdere å utvide forbudet til også å omfatte topplast."

I juni 2016 uttalte Stortingets energi- og miljøkomité:

"Komiteen viser til at det i klimaforliket ble vedtatt forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg fra 2020, og at dette innføres sammen med støtteordninger og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Komiteen viser til at Stortinget har bedt regjeringen vurdere å utvide dette forbudet til å gjelde også topplast. Komiteen ber regjeringen sørge for at forskrift om forbud mot fossil oppvarming innen 2020 trer i kraft så snart som mulig og skal gjelde all fossil oppvarming, inkludert spisslast, men med de nødvendige unntaksmuligheter", jf. Innst. 401 S (2015-2016).

Forbudet mot utfasing av oljefyring

Norge er ett av få industriland som har økt sine utslipp av klimagasser siden 1990. Dette forbudet vil bidra til kutt i norske utslipp av klimagasser. Vi mener det er uheldig at det har gått mer enn fire år fra stortingsvedtak til forskriften sendes på høring. NOVAP anbefaler derfor at forbudet vedtas så snart som mulig. Det er beregnet at eiere av disse anleggene må investere 3,0 – 4,2 milliarder kroner for å oppfylle forskriften. Disse investeringene er beregnet å være samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Norsk Varmepumpeforening støtter i utgangspunktet et totalforbud mot fossil oppvarming til både grunnlast og spisslast. Departementets konsekvensutredningen avdekker imidlertid at flere transformatorer i distribusjonsnettet har begrenset kapasitet. Det anslås at 45 prosent av transformatorene har kapasitet til å dekke opp en forbruksøkning inntil 125 kW der man erstatter oljekjel med en elkjel. NOVAP er derfor bekymret over at flere anleggseiere som skal skifte ut oljefyr med varmepumpe med elkjel som spisslast må betale uforholdsmessig høyt anleggsbidrag siden de kan utløse behov for nettførsterkning. I tillegg kan anleggseiere få høy effekttariff. Konsekvensen kan være at flere velger fossil gass som ikke omfattes av forbudet i stedet for en fornybar løsning.

Norsk Varmepumpeforening vil for øvrig anmode NVE om å vurdere regler for hvem som skal dekke anleggsbidrag når behov for oppgradering utløses av sluttkunde. Myndighetene anbefaler å gå fra fossil oppvarming til fornybar oppvarming som el og varmepumper. Noen byggeiere vil oppleve at levert kapasitet til bygget må oppgraderes om fossil energibruk skal fases ut. Nye investeringer i nett som utløses av konvertering til varmepumper bør derfor fordeles på det berørte selskaps nettkunder, og ikke den enkelte sluttkunde alene. Effekttariffer for næringsbygg bør stimulere til valg av oppvarmingsløsninger som reduserer belastning på nett.

Norsk Varmepumpeforening støtter alternativ 1 hvor det tillates å bruke fossil olje til spisslast, men da i en tidsbegrenset periode fram til 2025 og begrenset til bygg med hvor effektbehov overstiger 250 kW. Vi mener dette er riktig utfra den store usikkerheten som er knyttet til belastning på strømmnett ved å forby bruk av olje til spisslast. Det er usikkerhet knyttet både til hvor mange oljefyringsanlegg som er i drift, hvor disse befinner seg og hvor mye effekt en eventuell elkjel eller varmepumpe som erstatter disse vil trekke. Det er også en usikkerhet knyttet til hvilke alternativer som vil erstatte fossil fyringsolje når et forbud trer i kraft. Fossil fyringsolje til spisslast bør da være dimensjonert for maksimalt 5 prosent av årlig energibehov til oppvarming.

I rapporten "Status og prognoser for kraftsystemet 2016" har NVE sammenstilt informasjon for investeringer i regional- og sentralnettet i perioden fra 2016 til 2025. Nettselskapene forventer at investeringer for kraftsystemet på til sammen 140 milliarder kroner i denne tidsperioden. Vi mener derfor at utfordringene i forhold til nettkapasitet i stor grad burde være løst innen 2025. Innføring av AMS for alle kunder fra 31.12.2018 vil også medføre at nettselskapene får bedre oversikt over kapasitet og flaskehals i distribusjonsnettet. NOVAP mener det er riktig at NVE utfra hensynet til forsyningsikkerhet kan fatte vedtak om at forbudet ikke skal gjelde i en tidsavgrenset periode innenfor et avgrenset geografisk område.

NOVAP ønsker at det i forskriften skal fastsettes et forbud mot all bruk av fossil energi til oppvarming av bygninger som skal tre i kraft 1. januar 2025. Dette forbudet må også omfatte fossil gass.

Det vil være viktig at utfasing av oljefyringsanlegg ikke medfører økt lokal luftforurensing. Norge er dømt i EFTA-domstolen fordi vi ikke har overholdt EUs krav til luftkvalitet i mange byer, blant annet Oslo. Mange av disse byene har nå igangsatt flere tiltak for å bedre luftkvaliteten. Det er da viktig at dette forbudet ikke bidrar til at oljefyringsanlegg erstattes med anlegg for fast biobrensel i områder hvor de allerede har utfordringer med dårlig luftkvalitet.

Vi ønsker også at det i forskriften fastsettes et forbud mot bruk av bioolje til oppvarming av bygninger med virkning fra 1. januar 2030. Flere hevder at 1. generasjon biodiesel gir svært begrensede reduksjoner i CO₂-utslipp, mens bl.a. Klima- og miljødepartementet skriver i høring om endringer i omsetningskravet for biodrivstoff fra juli 2016 at en økning i omsetningskravet vil gi økte globale utslipp av klimagasser. Å erstatte fossil fyringsolje med bioolje vil uansett med dagens teknologi gi svært begrenset reduksjon av klimagasser, uavhengig av hvilke bærekraftkriterier som ligger til grunn. For avansert biodrivstoff er utslippsregnskapet bedre enn for 1. generasjons drivstoff som i stor grad er fremstilt av oljevekster. Bioolje fra blant annet slakteavfall, brukt frityrolje og

fiskeolje kan kun benyttes i større anlegg som bl.a. fjernvarmeanlegg. For oppvarming av bygninger er det lettere å finne gode miljøvennlige alternativer enn i transportsektoren. Vi må i fremtiden forvente at biomasse blir en begrenset ressurs selv om det forskes på nye bærekraftige produksjonsformer for biodrivstoff. Da bør biomasse primært benyttes til materialer og produkter. Restvirke av biomasse som foredles bør brukes i transportsektoren hvor det ikke er mulig med elektrifisering. Dette kan blant annet gjelde for flytransport, skipsfart og langtransport.

Hvis det allerede nå fastsettes et forbud mot all oppvarming med bioolje fra 1. januar 2030 vil det medføre at eiere av oljefyringsanlegg ikke foretar feil investeringsbeslutninger i forhold til hva som kreves for å komme til lavutslippssamfunnet i 2050.

Med vennlig hilsen

Rolf Iver Mytting Hagemoen
Norsk Varmepumpeforening
E-post: river@novap.no